

Πορτογαλία - Άφιξη προσφύγων για επανεγκατάσταση
στη Λισαβόνα

**ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ
ΣΛΟΒΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Ε.Ε.)**

Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2021

Εισαγωγή

Ο αναγκαστικός εκτοπισμός και οι μικτές μετακινήσεις είναι παγκόσμια φαινόμενα. Έως το 2019, 79,5 εκατομμύρια άνθρωποι αναγκάστηκαν να τραπούν σε φυγή¹. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ένας στους εκατό είτε εκτοπίζεται εσωτερικά είτε ζητά άσυλο, με το ποσοστό αυτό να έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία πέντε χρόνια. Στο εύθραυστο αυτό παγκόσμιο περιβάλλον, η παρουσία μιας Ε.Ε. που σώζει ζωές, προστατεύει τους πρόσφυγες και βρίσκει λύσεις για τον τερματισμό του αναγκαστικού εκτοπισμού, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της, είναι περισσότερο απαραίτητη από ποτέ.

Η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) συνεργάστηκε στενά με την Κροατική και Γερμανική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. στα θέματα ασύλου και μετανάστευσης καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους, κατά το έτος 2020. Κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσιμης περιόδου από την δημοσίευση του Συμφώνου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Μετανάστευση και το Άσυλο (Σύμφωνο), η Υ.Α. συνέχισε να προασπίζεται τα δικαιώματα των εκτοπισμένων εντός των συνόρων της Ε.Ε. και παγκοσμίως, μεταξύ άλλων μέσω συστάσεων για το νέο Σύμφωνο². Υποστήριξε την επαρκή χρηματοδότηση για τον αναγκαστικό εκτοπισμό και το άσυλο στο επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ), και είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένη που η συνολική ανταπόκριση της Ε.Ε. στην πανδημία του Covid-19, περιλαμβάνει άτομα που έχουν εκτοπιστεί αναγκαστικά.

Τα πρόσφατα γεγονότα όπως οι πυρκαγιές στη Μόρια, στην Ελλάδα, κατέδειξαν την επείγουσα σημασία εξεύρεσης μιας πραγματικά κοινής, καλά οργανωμένης και προβλέψιμης προσέγγισης από την Ε.Ε., για την αποτελεσματική διαχείριση των μικτών μετακινήσεων προσφύγων και μεταναστών, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Τέσσερα χρόνια μετά την δημοσίευση των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2016, σχετικά με τη μεταρρύθμιση των κανόνων της Ε.Ε. για το άσυλο, η Υ.Α. χαιρετίζει την έκδοση του Συμφώνου και την ανανέωση των συζητήσεων που πρόκειται να προωθηθούν περαιτέρω από την Πορτογαλική και της Σλοβένικη Προεδρία (Προεδρίες). Η Υ.Α. σε γενικές γραμμές χαιρετίζει την κατεύθυνση του Συμφώνου, συμπεριλαμβανομένων των

προσπαθειών για γρήγορο εντοπισμό όσων χρήζουν και όσων δεν χρήζουν προστασίας, την αλληλεγγύη σε όλη την Ε.Ε. και κυρίως σε σχέση με τα κράτη μέλη πρώτης γραμμής, τον ανεξάρτητο έλεγχο συμμόρφωσης με τις νομικές υποχρεώσεις και το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, την κοινή προσέγγιση στις έρευνες και διάσωσης και αποβίβασης, την ενίσχυση των νόμιμων οδών και την πρόσβαση στην οικογενειακή επανένωση, τη μεγαλύτερη στήριξη των ευάλωτων ομάδων και παιδιών, καθώς και τα μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των επιστροφών για τα άτομα που διαπιστώνεται ότι δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας. Η Ύπατη Αρμοστεία χαιρετίζει επίσης τη σαφή δέσμευση που υπάρχει στο Σύμφωνο, για επιμερισμό ευθύνης σε παγκόσμιο επίπεδο: ο αναγκαστικός εκτοπισμός αποτελεί κυρίως πρόκληση για τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η οικονομική και πολιτική στήριξη της Ε.Ε. προς τις χώρες και περιοχές υποδοχής, είναι ζωτικής σημασίας, ώστε να μη μείνει κανείς πίσω³.

Το 2021 η Ε.Ε. έχει δύο πρωταρχικές ευκαιρίες για να επιδείξει ηγετικό ρόλο στην καλύτερη προστασία των προσφύγων εντός και εκτός των συνόρων της Ευρώπης:

1. Να διαπραγματευτεί μια βιώσιμη μεταρρύθμιση του ασύλου βάσει του Συμφώνου.
2. Να στηρίζει περισσότερο τις χώρες και τις περιοχές όπου ζουν οι περισσότεροι αναγκαστικά εκτοπισμένοι και να αντιμετωπίσει τα κύρια αίτια του εκτοπισμού και της παράτυπης μετανάστευσης.

Η Υ.Α. είναι πρόθυμη να στηρίζει τις Προεδρίες και να παράσχει εμπειρογνομοσύνη για τη διαμόρφωση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου εντός της Ε.Ε., καθώς και την εξέλιξη της ανταπόκρισης στην αντιμετώπιση του αναγκαστικού εκτοπισμού παγκοσμίως.

¹ UNHCR Global Trends: Ο Αναγκαστικός Εκτοπισμός το 2019 Διατίθεται στη διεύθυνση: www.unhcr.org/statistics/unherstats/5ee200e37/unhcr-glob-al-trends-2019.html

² Υ.Α.: Συστάσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιανουάριος 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5e3171364.html

³ Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, διατίθεται στη διεύθυνση: www.un.org/sustainabledevelopment/

1 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ

Οι Προεδρίες του Συμβουλίου για το 2021 θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο διευκολύνοντας τη διεξαγωγή συζητήσεων για μια βιώσιμη, βασισμένη στα δικαιώματα, μεταρρύθμιση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (Κ.Ε.Σ.Α.), που θα λειτουργεί τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τους πρόσφυγες. Στη διεξαγωγή των συζητήσεων για το Σύμφωνο, οι Προεδρίες καλούνται να υιοθετήσουν μια προσέγγιση βασισμένη σε τεκμήρια, συνεκτική και ρεαλιστική, καθώς και να την αναγάγουν σε κεντρικό σημείο του Προεδρικού τους έργου. Η Υ.Α., προτού προβεί στον λεπτομερή σχολιασμό του Συμφώνου που βρίσκεται σε εξέλιξη, παραθέτει το ακόλουθο, γενικό πλαίσιο συστάσεων, όπως αυτό διατυπώνεται στα έγγραφα «Προστατεύοντας Καλύτερα τους Πρόσφυγες⁴», «Συστάσεις για το Σύμφωνο⁵», «Δίκαιες και ταχείες διαδικασίες ασύλου⁶», και το πιο πρόσφατο «Πρακτικές προτάσεις για δίκαιες και ταχείες διαδικασίες στα σύνορα και αλληλεγγύη στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁷».

- I. Διασφάλιση της πρόσβασης στην επικράτεια της Ε.Ε, καθώς και σε δίκαιες και ταχείες διαδικασίες ασύλου.
- II. Αντιμετώπιση των παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα.
- III. Ενίσχυση της αλληλεγγύης και επιμερισμού ευθύνης εντός της Ε.Ε.
- IV. Αύξηση της πρόσβασης στην οικογενειακή επανένωση, την επανεγκατάσταση και τις συμπληρωματικές οδούς.
- V. Προώθηση της ουσιαστικής ένταξης
- VI. Διασφάλιση του αποτελεσματικού ελέγχου και του σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης
- VII. Δημιουργία ενός αποτελεσματικού, ανθρώπινου και βιώσιμου συστήματος για την επιστροφή όσων δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας.

Σε συνδυασμό με τις συζητήσεις για το Σύμφωνο, οι Προεδρίες του Συμβουλίου θα πρέπει να ανταποκριθούν στην ανάγκη για συνεπή εφαρμογή του ισχύοντος πλαισίου Κ.Ε.Σ.Α. σε όλη την Ε.Ε. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης για τη μεταρρύθμιση του ασύλου, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη η πείρα και οι γνώσεις που έχουν αποκομίσει φορείς όπως ΜΚΟ και οργανώσεις που καθοδηγούνται από πρόσφυγες και ακαδημαϊκούς.

I. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΕ ΔΙΚΑΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑΧΕΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΣΥΛΟΥ

Οι Προεδρίες της Πορτογαλίας και της Σλοβενίας πρέπει να συνεχίσουν να διασφαλίζουν την πρόσβαση στην επικράτεια για τα άτομα που επιθυμούν να ζητήσουν άσυλο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν παράτυπα στην Ε.Ε., σε συμμόρφωση με το δικαίωμα ασύλου και την αρχή της μη επαναπροώθησης. Η Υ.Α. στήριξε ανέκαθεν τις απλοποιημένες διαδικασίες κατά την άφιξη⁸, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου ευαλωτότητας και του εντοπισμού των ιδιαίτερων αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής να καθιερωθεί μια διαδικασία ελέγχου στα σύνορα, η οποία θα πρέπει να διεξάγεται βάσει νομικών εγγυήσεων και με απόλυτο σεβασμό στο δικαίωμα ασύλου. Συγκεκριμένα, οι νομικές υποχρεώσεις των κρατών συνεχίζουν να υφίστανται παρά το προτεινόμενο τεχνητό εμπόδιο της μη-εισόδου, και τα κράτη μέλη υποχρεούνται βάσει του διεθνούς δικαίου να επιτρέψουν την πρόσβαση για τη διεξαγωγή της εξέτασης του αιτήματος. Περαιτέρω, οι διαδικαστικές εγγυήσεις πρέπει να εφαρμόζονται εξίσου σε όλους τους αιτούντες άσυλο, ανεξάρτητα από το είδος της διαδικασίας ασύλου στην οποία υποβάλλονται και την τοποθεσία⁹.

⁴ Υ.Α., Προστατεύοντας καλύτερα τους πρόσφυγες στην Ε.Ε. και παγκοσμίως: www.refworld.org/docid/58385d4e.html

⁵ Υ.Α., Συστάσεις της Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες για το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιανουάριος 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5e3171364.html

⁶ Υ.Α., Έκθεση της Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες για τις Δίκαιες, Ταχείες και Απλουστευμένες Διαδικασίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 25 Ιουλίου 2018, διατίθεται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5b589eef4.html

⁷ Υ.Α., Πρακτικές προτάσεις για δίκαιες και ταχείες διαδικασίες στα σύνορα και αλληλεγγύη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 15 Οκτωβρίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση www.refworld.org/docid/5f8838974.html

⁸ Υ.Α., Συστάσεις της Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες για το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιανουάριος 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5e3171364.html

⁹ Υ.Α., Πρακτικές προτάσεις για δίκαιες και ταχείες διαδικασίες στα σύνορα και αλληλεγγύη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Πέμπτη, 15 Οκτωβρίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5f8838974.htm

Οι δίκαιες και ταχείες διαδικασίες εντός της Ε.Ε. εξακολουθούν να αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της βιώσιμης μεταρρύθμισης του ασύλου. Οι Προεδρίες θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλες οι διαδικασίες ασύλου διέπονται από διαδικαστικές εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένης της ταχύρρυθμης εξέτασης επί της ουσίας, κατά τις διαδικασίες ασύλου στα σύνορα για τα προδήλως αβάσιμα αιτήματα. Αυτό είναι προτιμότερο από τη χρήση διαδικασιών παραδεκτού, προκειμένου να προσδιοριστεί γρήγορα εάν ο αιτών έχει το δικαίωμα να παραμείνει στην Ε.Ε. ή υποχρεούται να επιστρέψει¹⁰. Η Υ.Α. κρίνει ότι η χρήση διαδικασιών παραδεκτού βάσει της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας υπονομεύει τις προσπάθειες επιμερισμού της ευθύνης, μετατοπίζοντάς τη σε χώρες εκτός Ε.Ε. οι οποίες έχουν λιγότερες δυνατότητες, με κίνδυνο να υπερφορτωθούν τα νεοσύστατα συστήματα ασύλου των χωρών αυτών. Οι Προεδρίες θα μπορούσαν να διερευνήσουν την περίπτωση ταχείας υιοθέτησης του Κανονισμού του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUA), καθιστώντας ικανή τη νέα Υπηρεσία να παράσχει στα κράτη μέλη εναρμονισμένη επιχειρησιακή στήριξη στις νέες αυτές διαδικασίες, ώστε να επιτευχθεί η όσο το δυνατό πιο συνεπής εφαρμογή των ευρωπαϊκών προτύπων. Στα Δυτικά Βαλκάνια απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες για να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά τα κριτήρια ένταξης που σχετίζονται με το άσυλο και την ανιθαγένεια.

Οι Προεδρίες πρέπει να επισημάνουν τη σημασία της επαρκούς δυνατότητας υποδοχής, καθώς και των ασφαλών και αξιοπρεπών συνθηκών υποδοχής καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Οι διαδικασίες στα σύνορα μπορεί να συνεπάγονται τη χρήση μέτρων περιορισμού κυκλοφορίας και κράτησης. Η Υ.Α. θεωρεί ότι η διάρκεια της κράτησης στα σύνορα θα πρέπει επιτρέπεται για ελάχιστο χρονικό διάστημα στην αρχή της διαδικασίας, προκειμένου για τη διενέργεια των αρχικών ελέγχων ταυτοποίησης και ασφάλειας, για περιπτώσεις όπου η ταυτότητα είτε δεν προσδιορίζεται είτε αμφισβητείται ή αν υπάρχουν ενδείξεις κινδύνων ασφαλείας. Επιτρέπεται επίσης για περιορισμένο χρονικό διάστημα στην αρχή της διαδικασίας, με το σκοπό την καταγραφή, στο πλαίσιο μιας προκαταρκτικής συνέντευξης, των στοιχείων του αιτήματος διεθνούς προστασίας προς διευκόλυνση του αποτελεσματικού διαχωρισμού, που θα αποτελέσει τη βάση για την παραπομπή της εκάστοτε περίπτωσης στα διαφορετικά κανάλια εξέτασης του αιτήματος. Για υποθέσεις που θεωρούνται ως προδήλως αβάσιμες, η κράτηση πέραν αυτής της

περίοδου μπορεί να είναι νόμιμη για σύντομο χρονικό διάστημα, υπό τις ισχύουσες εγγυήσεις, όπως ορίζεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Όταν η κράτηση εφαρμόζεται για νόμιμο σκοπό, θα πρέπει να προβλέπεται από το νόμο, με βάση μια ατομική απόφαση, να είναι απολύτως απαραίτητη και αναλογική, με συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο και να επανεξετάζεται τακτικά. Ωστόσο, τα εναλλακτικά της κράτησης μέτρα, π.χ. προσωρινοί περιορισμοί κυκλοφορίας, είναι γενικώς προτιμώμενα και δυνατό να εφαρμοστούν στις διαδικασίες στα σύνορα, βάσει της τρέχουσας πρακτικής σε πολλά κράτη.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις της Επιτροπής για αύξηση της ευελιξίας του Κ.Ε.Σ.Α. σε καταστάσεις κρίσης και ανωτέρας βίας, υπενθυμίζεται στις Προεδρίες ότι η πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων δεν μπορούν να ανασταλούν, ακόμη και σε τέτοιες περιπτώσεις. Βάσει των πρόσφατων εμπειριών από την κατάσταση που δημιουργήθηκε λόγω του COVID-19, καθώς και των εμπειριών από άλλες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας, συνάγεται ότι η ανάγκη ευελιξίας και προσαρμογής σε περιόδους κρίσης εξακολουθούν να επιτρέπουν να διατηρείται η βασική καταγραφή, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες και τη βοήθεια. Επιπλέον, σε περιπτώσεις τροποποιημένων διαδικασιών ασύλου κατά τη διάρκεια καταστάσεων «κρίσης»¹¹, θα πρέπει επίσης να διατηρούνται οι ουσιαστικές διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως είναι αυτές που προστατεύουν το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ή την αρχή της μη επαναπροώθησης.

Κύριες Συστάσεις:

- Να διασφαλιστεί η πρόσβαση στην επικράτεια και στις διαδικασίες ασύλου, μέσω της διαδικασίας ελέγχου στα σύνορα.
- Να διασφαλιστεί ότι τηρούνται οι ουσιώδεις διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής, κατά τη διεξαγωγή των δίκαιων και ταχέων διαδικασιών επί της ουσίας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών ασύλου στα σύνορα για τα προδήλως αβάσιμα αιτήματα.
- Να διασφαλιστεί ότι η διάρκεια της κράτησης στα σύνορα θα πρέπει επιτρέπεται για ελάχιστο χρονικό διάστημα στην αρχή της διαδικασίας, σε συνδυασμό με εναλλακτικά της κράτησης μέτρα, ικανά να διασφαλίσουν υψηλά ποσοστά συμμόρφωσης, μειώνοντας παράλληλα τις πιθανότητες προσβολής της απόφασης ενώπιον δικαστηρίου.

¹⁰ Έκθεση της Υ.Α. για τις Δίκαιες, Ταχείες και Απλουστευμένες Διαδικασίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 25 Ιουλίου 2018, διατίθενται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5b589eef4.html. Υπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, Πρακτικές προτάσεις για δίκαιες και ταχείες διαδικασίες στα σύνορα και αλληλεγγύη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 15 Οκτωβρίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.refworld.org/docid/5f8838974.html>

¹¹ Πρακτικές Συστάσεις και Καλές πρακτικές για την Αντιμετώπιση Προβλημάτων Προστασίας στο Πλαίσιο της Πανδημίας COVID-19, 9 Απριλίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2020/04/Practical-Recommendations-and-Good-Practice-to-Address-Protection-Concerns-in-the-COVID-19-Context-April-2020.pdf>

II. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ

Στο Σύμφωνο επισημαίνεται η ανάγκη για διεξαγωγή ανεξάρτητου ελέγχου και ερευνών για παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα. Η πρόταση αυτή γίνεται στον απόηχο πρόσφατων προσεγγίσεων που αφορούν την πρόσβαση στην επικράτεια και χαρακτηρίζονται ολοένα και περισσότερο από πολιτικές αποτροπής, συμπεριλαμβανομένων των άτυπων αναγκαστικών επιστροφών, που υπονομεύουν σοβαρά το δικαίωμα στο άσυλο και την αρχή της μη επαναπροώθησης. Η Υ.Α. εξακολουθεί να εκφράζει την έντονη ανησυχία της για τους αξιόπιστους και επαναλαμβανόμενους ισχυρισμούς για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές και προτρέπει τις Προεδρίες να στηρίζουν τις έρευνες ώστε να πάψουν οι πρακτικές αυτές. Απαιτούνται επίσης περαιτέρω προσπάθειες στα Δυτικά Βαλκάνια για την ανάπτυξη ενός μηχανισμού διαχείρισης των συνόρων με γνώμονα την προστασία, στο πλαίσιο της παροχής στήριξης για την ενίσχυση της εμπειρογνομοσύνης που παρέχουν οι υπηρεσίες της Ε.Ε.

Κύριες Συστάσεις:

- Να διασφαλιστεί η δημιουργία και ενίσχυση ανεξάρτητων μηχανισμών ελέγχου, ενώ παράλληλα να δοθούν κίνητρα για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών ερευνών.
- Να στηριχθεί και να επεκταθεί η χρήση υφιστάμενων μηχανισμών όπως ο μηχανισμός αξιολόγησης του Σένγκεν, οι εκτιμήσεις ευαλωτότητας από τη Frontex, καθώς και οι μηχανισμοί προάσπισης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Frontex.

III. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΕΥΘΥΝΩΝ

Οι Προεδρίες θα πρέπει να συνεχίσουν να αναπτύσσουν προβλέψιμα μέτρα αλληλεγγύης εντός της Ε.Ε., καθώς και ένα δίκαιο, διαφανές και αναλογικό σύστημα επιμερισμού ευθύνης. Συγκεκριμένα, η Υ.Α. εκτιμά ότι η προβλέψιμη μετεγκατάσταση για προδήλως βάσιμες και περίπλοκες υποθέσεις, θα συνέβαλε στην καλή λειτουργία του Κ.Ε.Σ.Α. Για τις Προεδρίες, καθοριστικές παράμετροι κατά τη διεξαγωγή συζητήσεων για τη μετεγκατάσταση θα πρέπει να είναι η οικογενειακή ενότητα, ανεξάρτητα από τη φύση του αιτήματος, οι πραγματικοί δεσμοί με ένα κράτος μέλος και το βέλτιστο

συμφέρον του παιδιού για τα ασυνόδευτα παιδιά. Η Υ.Α. χαιρετίζει τις προτάσεις για προβλέψιμα μέτρα διάσωσης στη θάλασσα και αποβίβασης, που απομακρύνονται από τα μέτρα ανταπόκρισης σε κρίσεις και τις ad hoc προσεγγίσεις, και προτρέπει τις Προεδρίες να διασφαλίσουν την ταχεία υιοθέτησή τους. Τα κράτη μέλη πρέπει να κινητοποιηθούν ώστε να αυξήσουν τις δράσεις και τις δυνατότητες έρευνας και διάσωσης, μεταξύ άλλων με τη στήριξη της Frontex. Επιπλέον, η Ε.Ε. θα πρέπει να στήσει και να χρηματοδοτήσει επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης (στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται και ναυτικά μέσα). Οι δράσεις έρευνας και διάσωσης θα πρέπει να συνάδουν με τη θέση της Υ.Α. περί μη-επιστροφών στη Λιβύη¹². Επιπλέον, οι ΜΚΟ που συμμετέχουν σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης δεν θα πρέπει να διώκονται για τις διασώσεις στη θάλασσα.

Κύριες Συστάσεις:

- Να δοθεί προτεραιότητα στην οικογενειακή ενότητα στο πλαίσιο του μηχανισμού αλληλεγγύης εντός της Ε.Ε. και του Κανονισμού του Δουβλίνου, ή αυτού που πρόκειται να τον αντικαταστήσει, για τη μείωση των επικινδύνων και περαιτέρω μετακινήσεων.
- Να δημιουργηθεί ένας προβλέψιμος μηχανισμός αλληλεγγύης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης, με τη διευκόλυνση της ταχείας προόδου του Κανονισμού για το Άσυλο και τη Διαχείριση της Μετανάστευσης.
- Να διευκολυνθεί η συνεργασία και η ανταλλαγή καλών πρακτικών της διεπιστημονικής Ομάδας Επαφών για τη συνεργασία των κρατών μελών, στο πλαίσιο των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης, η οποία συστάθηκε από την Επιτροπή¹³. Η Υ.Α. είναι έτοιμη να στηρίξει την Ομάδα Επαφών με σχετικές πληροφορίες, εμπειρογνομοσύνη και ανάλυση.
- Να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη ώστε να συμπεριλάβουν ρητή διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο που να απαγορεύει την ποινική δίωξη φορέων που διεξάγουν επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα, ή που παρέχουν ανθρωπιστική βοήθεια που προβλέπεται στο νόμο, απηχώντας την οδηγία της Επιτροπής¹⁴. Επιπλέον, να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη ώστε να εξαιρείται από την ποινικοποίηση η βοήθεια που παρέχεται για καθαρά ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με το διεθνές και περιφερειακό δίκαιο για τους πρόσφυγες και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ή όταν παρέχεται στην ξηρά ή από οργανισμούς που δεν έχουν νόμιμη εξουσιοδότηση.

¹² Θέση της Υ.Α. περί μη-επιστροφών στη Λιβύη - Ενημερωμένο II, Σεπτέμβριος 2018, διατίθεται στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5b8d02314.html

¹³ Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις επιχειρήσεις που διεξάγονται από σκάφη που ανήκουν σε ιδιωτικούς φορείς ή τελούν υπό τη διαχείρισή τους με σκοπό δραστηριότητες έρευνας και διάσωσης, 23.09.2020, αιτιολογική σκέψη (16)

¹⁴ Οδηγίες της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ε.Ε. για τον ορισμό και την πρόληψη της διευκόλυνσης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής, 23.09.2020

IV. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΟΔΟΥΣ

Εκτιμάται ότι το 2021 ο αριθμός των προσφύγων που θα χρῆξουν επανεγκατάστασης θα αυξηθεί σε πάνω από 1,45 εκατομμύρια. Η πανδημία του COVID-19 έφερε σημαντικές προκλήσεις, με μια άνευ προηγουμένου υγειονομική κρίση που επηρεάζει όλο τον κόσμο, αδιακρίτως. Προκάλεσε επίσης μια οικονομική κρίση και επηρέασε την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, επιτείνοντας τις ευάλωτες και επιδεινώνοντας την κατάσταση των ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων.

Η αλληλεγγύη όπως προβλέπεται στο Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες, είναι πιο επιτακτική και αναγκαία από ποτέ. Λόγω της κατάστασης, απαιτείται από τη διεθνή κοινότητα να θέσει την αλληλεγγύη στο κέντρο των επιχειρησιακών της δραστηριοτήτων και να κάνει περισσότερο για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες των προσφύγων. Η Υ.Α. χαιρετίζει το Σύμφωνο ως έκκληση προς την Ε.Ε. για περισσότερη αλληλεγγύη και ως θεμέλιο για την ενίσχυση της επανεγκατάστασης και των συμπληρωματικών οδών τόσο για το 2021 όσο και μελλοντικά, απηχώντας τους στόχους της Τριετούς Στρατηγικής για την Επανεγκατάσταση και τις Συμπληρωματικές Οδούς¹⁵.

Ενώ το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα κατοχυρώνεται σε διεθνείς και περιφερειακές πράξεις, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά νομικά και διοικητικά εμπόδια για την οικογενειακή επανένωση. Το Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες καλεί τα κράτη να εφαρμόσουν αποτελεσματικές διαδικασίες και να δημιουργήσουν οδούς παραπομπών, ώστε να διευκολύνουν την οικογενειακή επανένωση των προσφύγων. Το νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο προσφέρει την ευκαιρία να αντιμετωπιστούν ορισμένα από αυτά τα εμπόδια, απλοποιώντας τα κριτήρια και τις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης, διευκολύνοντας την πρόσβαση στην πληροφόρηση, τις νομικές συμβουλές και τη στήριξη, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας έχουν πρόσβαση στην οικογενειακή επανένωση.

Κύριες Συστάσεις:

- Να προαχθούν οι συζητήσεις σχετικά με τις νομικές οδούς και να αναδειχθεί ο ηγετικός ρόλος της Ε.Ε. στον τομέα της επανεγκατάστασης, ενισχύοντας τα απαραίτητα προγράμματα επανεγκατάστασης.
- Να υπενθυμιστεί ότι πρέπει να παραμείνει η επανεγκατάσταση ένα εργαλείο επικεντρωμένο στην προστασία και να μην εξαρτάται από άλλους στόχους πολιτικής,

όπως η εφαρμογή συμφωνιών επανεισδοχής ή ο μειωμένος αριθμός αιτημάτων ασύλου.

- Να προωθηθεί η ταχεία έγκριση του Κανονισμού-Πλαισίου της Ένωσης για την Επανεγκατάσταση, που θα βοηθήσει στην ενοποίηση προβλέψεων και βιώσιμων προγραμμάτων επανεγκατάστασης.
- Να διασφαλιστεί η επαρκής χρηματοδότηση για τη στήριξη των προγραμμάτων επανεγκατάστασης και συμπληρωματικών οδών.
- Να επεκταθούν οι συμπληρωματικές οδοί, ενώ ταυτόχρονα να διασφαλιστεί ότι η επανεγκατάσταση δεν θα υποκαθίσταται και θα παραμένει το κύριο εργαλείο για την προστασία των προσφύγων που διατρέχουν κίνδυνο. Να διασφαλιστεί ότι η μετεγκατάσταση εντός της Ε.Ε. δεν θα πραγματοποιείται εις βάρος των θέσεων επανεγκατάστασης.
- Να διατηρηθεί το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα, να επεκταθεί και να διευκολυνθεί η πρόσβαση των προσφύγων στις θεσμοθετημένες διαδικασίες που προσφέρουν στους πρόσφυγες τη δυνατότητα να επανενωθούν με τα άμεσα και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς τους.

V. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Παρόλο που τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος, η ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για όλη την Ε.Ε. Δίνοντας στους πρόσφυγες την ευκαιρία να χτίσουν το μέλλον τους σε οποιοδήποτε μέρος της Ε.Ε. κι αν βρίσκονται, καθώς και να βελτιώσουν την κατάστασή τους, θα ενισχυθεί η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή εντός του μπλοκ και θα μειωθούν οι επικίνδυνες μετακινήσεις. Η περιγραφή θα πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να απηχεί την πραγματικότητα, καθώς και τις πολλές ιστορίες επιτυχούς ένταξης, για την αντιμετώπιση της αρνητικής νοοτροπίας και της πολιτικοποίησης των συζητήσεων για το άσυλο.

Οι Προεδρίες πρέπει να επικεντρωθούν στη στήριξη της ανάγκης τροποποίησης της Οδηγίας για τους Επί Μακρόν Διαμένοντες, σε μια προσπάθεια να δοθούν κίνητρα στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, ώστε να μην μετακινούνται από τις πρώτες χώρες όπου έλαβαν άσυλο σε άλλες χώρες εντός της Ε.Ε. (π.χ. μετά από μόνο τρία χρόνια διαρκούς διαμονής, οι πρόσφυγες μπορούν να αποκτήσουν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος). Η Υ.Α. χαιρετίζει την έκδοση του Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη που προτείνει η Επιτροπή, με το οποίο προωθείται ένα πνεύμα πολυμερούς και καθολικής κοινωνικής προσέγγισης, με εκτεταμένες διαβουλεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο.

¹⁵ Υ.Α. Τριετής Στρατηγική για την Επανεγκατάσταση και τις Συμπληρωματικές Οδούς, διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.unhcr.org/protection/resettlement/5d15db254/three-year-strategy-resettlement-complementary-pathways.html>

Κύριες Συστάσεις:

- Να διασφαλισουν τα κράτη μέλη ότι τουλάχιστον το 30% του συνολικού προϋπολογισμού προορίζεται για τη στήριξη των μέτρων ένταξης.
- Να προαχθεί η ένταξη με μια προσέγγιση που στηρίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία, μέσω της συστηματικής συλλογής και ανάλυσης λεπτομερών δεδομένων βάσει νομικού καθεστώτος. Να παρέχεται έγκαιρη και επαρκής στήριξη, και να ελαττωθούν τα πρακτικά εμπόδια στην κοινωνικοοικονομική ένταξη των προσφύγων, μεταξύ άλλων μέσω της βελτιωμένης πρόσβασης σε εκπαίδευση για την αξιολόγηση δεξιοτήτων, παροχή συμβουλών και σε προγράμματα καθοδήγησης και ανταλλαγής πληροφοριών.
- Να διασφαλιστεί η συμμετοχή των προσφύγων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων ένταξης και δημιουργία μηχανισμών διαβούλευσης.
- Να συνεχιστεί η προώθηση των πρακτικών μέτρων και της στήριξης για τους αξιωματούχους των δήμων και τους τοπικούς φορείς στις κοινότητες υποδοχής, μεταξύ άλλων μέσω απλοποιημένων διαδικασιών και πιο άμεσης πρόσβασης στη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF).
- Να αναδειχθεί μια θετική αφήγηση για τους πρόσφυγες και τη συμβολή τους στις κοινότητες υποδοχής, να καταπολεμηθεί η ρητορική μίσους, η ξеноφοβία, οι ψευδείς ειδήσεις και η παραπληροφόρηση σχετικά με τους πρόσφυγες και τις πολιτικές ασύλου της Ε.Ε.

VI. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Απαιτείται τακτικός έλεγχος και σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης για να διασφαλιστεί η ετοιμότητα της Ε.Ε. Απαιτούνται έγκαιρες προειδοποιήσεις και καλά συντονισμένες εκτιμήσεις των αναγκών, προκειμένου να δημιουργηθούν μηχανισμοί που να ενεργοποιούνται σε περίπτωση αύξησης της εισροής και να διασφαλίζουν την πρόσβαση στις διαδικασίες καταγραφής, υποδοχής και ασύλου. Οι Προεδρίες θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην ταχεία έγκριση και λειτουργία του Οργανισμού της Ε.Ε. για το Άσυλο, ο οποίος θα ασχοληθεί με την αντιμετώπιση θεμάτων όπως η εναρμόνιση της εφαρμογής του Κ.Ε.Σ.Α, ενώ θα επιτρέψει μεγαλύτερη έμφαση στο σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης.

Κύριες Συστάσεις:

- Να διασφαλιστεί η δημιουργία ενός αποτελεσματικού και τακτικού μηχανισμού παρακολούθησης στο πλαίσιο ενός νέου Κανονισμού ΕΥΑΑ, με σκοπό την εναρμονισμένη υλοποίηση του ΚΕΣΑ από τα κράτη μέλη.
- Να ενθαρρυνθεί ο τακτικός σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης και οι καλά συντονισμένες εκτιμήσεις αναγκών για να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη είναι προετοιμασμένα στον καλύτερο δυνατό βαθμό.

VII. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΧΡΗΣΟΥΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Το γεγονός ότι μόνο το ένα τρίτο των αιτούντων άσυλο που απορρίπτονται τελεσίδικα γυρίζουν πίσω στη χώρα καταγωγής τους, έχει συμβάλει στην ευρεία αντίληψη περί κακοδιαχείρισης και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος ασύλου. Ως εκ τούτου, η Υ.Α. χαιρετίζει το γεγονός ότι το Σύμφωνο εστιάζει στις αυξημένες επιστροφές μέσω σύναψης εταιρικών σχέσεων στον τομέα της μετανάστευσης και στήριξης των χωρών προέλευσης και διέλευσης, στην αύξηση των συμφωνιών επανεισδοχής και την ενίσχυση της υλοποίησης των υφιστάμενων, σε συνδυασμό με την αύξηση των νόμιμων οδών. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας οι αιτούντες άσυλο πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν τη βοήθεια για οικειοθελή επιστροφή. Σε περίπτωση που η δυνατότητα αυτή δεν αξιοποιηθεί, οι επιστροφές θα πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο κατόπιν τελεσίδικης αρνητικής απόφασης ασύλου, η οποία θα λαμβάνεται μετά από μια δίκαιη διαδικασία, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ανιθαγένεια όσο και άλλες ανθρωπιστικές παραμέτρους. Η προσφάτως ενισχυμένη εντολή της Frontex σχετικά με τις επιστροφές, παρέχει πρόσθετη στήριξη και πόρους τους οποίους τα κράτη μέλη πρέπει να αξιοποιήσουν.

Κύριες Συστάσεις:

- Κατά την αναδιατύπωση της Οδηγίας για τις Επιστροφές, οι Προεδρίες πρέπει να προάγουν την ανάπτυξη προγραμμάτων υποβοηθούμενης εθελούσιας επιστροφής και επανένταξης (AVRR) σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να στηριχθούν οι βιώσιμες και αξιοπρεπείς επιστροφές.
- Να διασφαλιστεί ότι ο νέος ρόλος της Frontex στις επιστροφές, ιδίως στις εθελοντικές επιστροφές και στη βοήθεια που παρέχεται κατόπιν της επιστροφής, βασίζεται στην εκτενή εμπειρογνωμοσύνη που διαθέτουν τόσο οι διεθνείς, όσο και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

2 ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΙΠΕΛΟΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΠΟΥ ΖΟΥΝ ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΑ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ

Από τα 79,5 εκατομμύρια άτομα που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, περίπου το 85% ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες, συχνά σε περιοχές που είναι σε εύθραυστη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των παραμεθόριων που πλήττονται από συγκρούσεις. Ταυτόχρονα, η πρόσβαση σε βιώσιμες λύσεις, όπως η εθελοντική επιστροφή, η επανεγκατάσταση ή η ένταξη σε τοπικό επίπεδο, έχει μειωθεί. Οι προσφυγικές ροές απαιτούν συνολική ανταπόκριση των ανθρωπιστικών, αναπτυξιακών και ειρηνευτικών φορέων, οι οποίοι θα εργάζονται με αλληλοσυμπληρούμενους τρόπους.

Μέσω της αυξημένης χρηματοδότησης στις περιοχές όπου υπάρχει μεγάλος αριθμός εκτοπισμένων, και πολιτικής επιρροής για την ενίσχυση της ειρηνικής συνύπαρξης των αναγκαστικά εκτοπισμένων και των πληθυσμών υποδοχής, και με περισσότερες επενδύσεις σε δραστηριότητες προώθησης της αυτάρκειας, η Ε.Ε. υπήρξε από το 2016 ένας σταθερός εταίρος στη συνολική ανταπόκριση. Οι δεσμεύσεις της Ε.Ε. που διατυπώθηκαν στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τους Πρόσφυγες (Π.Φ.Π.) του 2019, αλλά και στο πλαίσιο του Συμφώνου, για την αύξηση της πολύπλευρης συμμετοχής της, είναι ενθαρρυντικές. Η οικονομική και πολιτική στήριξη που παρέχει η Ε.Ε. στις περιφερειακές πρωτοβουλίες, όπως είναι οι Πλατφόρμες Υποστήριξης, είναι υποδειγματική. Η Συνάντηση Υψηλού Επιπέδου τον Δεκέμβριο του 2021, κατά την οποία θα γίνει αποτίμηση της προόδου που έχει σημειωθεί και θα μπούνε στόχοι για το επόμενο Π.Φ.Π., θα αποτελέσει σημαντικό ορόσημο, καταδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο η Ε.Ε. υλοποιεί τις δεσμεύσεις της, στο πλαίσιο του Συμφώνου, για παγκόσμια αλληλεγγύη.

Ι. ΑΝΑΛΗΨΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΚΤΟΠΙΣΜΟΥ

Με το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (Π.Δ.Π.) θα συνεχιστεί η εφαρμογή της πολιτικής «Ζώντας με Αξιοπρέπεια»¹⁶ και θα ενισχυθεί ο συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών της Ε.Ε. Με το 10% για τη μετανάστευση και τον αναγκαστικό εκτοπισμό από το Μηχανισμό Γειτονίας,

Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (NDICI), μπορεί η Ε.Ε. να διαθέσει την απαραίτητη προσθετικότητα στις μεγάλες χώρες και περιοχές που φιλοξενούν πρόσφυγες, ώστε η στήριξη που παρέχεται από την Ε.Ε. στις περιοχές όπου υπάρχει μεγάλος αριθμός εκτοπισμένων να προστίθεται στην τυπική διμερή βοήθεια. Έτσι, θα μπορούσε η Ε.Ε. να συνεργαστεί με τις χώρες υποδοχής, ώστε οι πρόσφυγες να έχουν πρόσβαση στις εθνικές υπηρεσίες, όπως την υγεία, την εκπαίδευση ή την αγορά εργασίας. Επιπλέον, η ηγεσία της Ε.Ε. στην Πλατφόρμα Υποστήριξης των Στρατηγικών Λύσεων για τους Αφγανούς Πρόσφυγες (SSAR) και στην Πλατφόρμα Υποστήριξης της Διακυβερνητικής Αρχής για την Ανάπτυξη (IGAD), παίζει καθοριστικό ρόλο διότι μπορεί να αξιοποιήσει την πλούσια διπλωματική εργαλειοθήκη της για να κινητοποιήσει και να βοηθήσει να βρεθούν λύσεις για την αντιμετώπιση του εκτοπισμού σε περιφερειακό επίπεδο. Η Υ.Α. βασίζεται στον ηγετικό ρόλο που εξακολουθεί να έχει η Ε.Ε. και σε άλλες πλατφόρμες, καθώς και στην νεοσυσταθείσα Πρωτοβουλία εξεύρεσης Λύσεων του Σουδάν και του Νοτίου Σουδάν. Το μέλλον του Κανονισμού του Συστήματος Γενικευμένων Προτιμήσεων της Ε.Ε. (ΣΓΠ) μετά το 2023, αποτελεί άλλη μια ευκαιρία προώθησης των στόχων για την αντιμετώπιση του εκτοπισμού παγκοσμίως: Στις εμπορικές συμφωνίες της Ε.Ε. θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν σκέλη που αφορούν τον αναγκαστικό εκτοπισμό και το άσυλο, με σκοπό τη βελτίωση της προστασίας και των λύσεων για τους αναγκαστικά εκτοπισμένους.

Με τον νέο προϋπολογισμό, η Ε.Ε. μπορεί επίσης να μεριμνήσει για τη συμβολή της στους στόχους επτά (πολυετής χρηματοδότηση) και οκτώ (μείωση της στοχευμένης χρηματοδότησης) του Grand Bargain¹⁷. Η λιγότερο στοχευμένη χρηματοδότηση που προσφέρεται από τους δωρητές, μπορεί να συνοδεύει τους πρόσφυγες κατά τη διάρκεια του εκτοπισμού και της επιστροφής τους, ικανοποιώντας τις ανάγκες τους εγκαίρως και με βιώσιμο τρόπο. Με την ευέλικτη χρηματοδότηση μπορούν οι κυβερνήσεις των κρατών υποδοχής να ανταποκριθούν άμεσα στη δυναμική φύση της κατάστασης των προσφύγων.

¹⁶ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ζώντας με αξιοπρέπεια: Από την εξάρτηση στην αυτονομία, 14 Δεκεμβρίου 2016, διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/lives-dignity-aid-dependence-self-reliance>

¹⁷ The Grand Bargain - Κοινή δέσμευση για καλύτερη εξυπηρέτηση των ατόμων που βρίσκονται σε ανάγκη 23 Μαΐου 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://agendaforhumanity.org/initiatives/3861>

Κύριες Συστάσεις:

- Να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση για τον αναγκαστικό εκτοπισμό συμβαδίζει με την πολιτική της Ε.Ε. προς τις χώρες υποδοχής και τις περιοχές ευρείας υποδοχής, για τη βελτίωση της προστασίας των προσφύγων.
- Να διασφαλιστεί η διαρκής και αυξημένη συμμετοχή της Ε.Ε. ως δωρητή και πολιτικού υποστηρικτή στις περιφερειακές ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες, όπως οι Πλατφόρμες Υποστήριξης.
- Να διασφαλιστεί η δέσμευση για την προστασία των προσφύγων με εμπορικές προτιμήσεις ή συμφωνίες με χώρες υποδοχής προσφύγων στον αναπτυσσόμενο κόσμο.
- Να συναφθούν συμφωνίες για επίτευξη προόδου, με μια πιο ευέλικτη και λιγότερο στοχευμένη χρηματοδότηση, με σκοπό την ανταπόκριση σε μετακινήσεις προσφύγων μεγάλης κλίμακας.
- Προώθηση της ένταξης των προσφύγων και των εκτοπισμένων ατόμων στα εθνικά αναπτυξιακά σχέδια και τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, ώστε να διασφαλιστεί ότι κανένας δεν θα μείνει πίσω.

II. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΚΤΟΠΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ως παγκόσμια πρόκληση, για την οποία απαιτείται παγκόσμια ανταπόκριση και η Ε.Ε. μέσω της Πράσινης Συμφωνίας αυξάνει την παγκόσμια φιλοδοξία για την αντιμετώπισή της. Η Πράσινη Συμφωνία έχει τη δυνατότητα να καθορίσει τα κριτήρια όχι μόνο για τα κράτη μέλη, αλλά και για τον υπόλοιπο κόσμο.

Η κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ως κινητήριο δύναμη της ανθρώπινης κινητικότητας - είτε υπό τη μορφή του αναγκαστικού εκτοπισμού, είτε της μετανάστευσης ως στρατηγικής προσαρμογής, είτε με τη μορφή σχεδιασμένης μετεγκατάστασης. Επιπλέον, η κλιματική αλλαγή μπορεί να «πολλαπλασιάσει τις απειλές», επιδεινώνοντας τις συγκρούσεις για τους περιορισμένους φυσικούς πόρους. Οι αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής επηρεάζουν δυσανάλογα τις κοινότητες που ήδη βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, των εσωτερικά εκτοπισμένων, των ανιθαγενών και των πληθυσμών υποδοχής. Μέσω της νέας φιλόδοξης Στρατηγικής για Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή που εισάγει η Πράσινη Συμφωνία, η Ε.Ε. έχει την ευκαιρία να θέσει την ανθεκτικότητα στο επίκεντρο των στόχων της. Μπορεί επίσης να επιδείξει μέσω συγκεκριμένων δράσεων τη διάθεσή της για πρόληψη και μείωση των κινδύνων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα πιο

ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαστικά εκτοπισμένων πληθυσμών. Η ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους συμβάλλει στην υλοποίηση της Συμφωνίας του Παρισιού και του Πλαισίου Σεντάι για Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών και στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι προσπάθειες προσαρμογής είναι ακόμη πιο σημαντικές στο πλαίσιο των σοβαρών κοινωνικοοικονομικών συνεπειών της πανδημίας Covid-19, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές στοχεύουν εξ αρχής στους αλληλοενισχυόμενους στόχους για κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Κύριες Συστάσεις:

- Να διασφαλιστεί ότι η Ε.Ε. παραμένει μια αφοσιωμένη και φιλόδοξη κινητήρια δύναμη πίσω από τις συλλογικές προσπάθειες που ενισχύουν το μέγεθος, τον αντίκτυπο και την έγκαιρη δράση για την προστασία του κλίματος, καθώς και τον περιορισμό των κινδύνων καταστροφών για τους ευάλωτους και εκτοπισμένους πληθυσμούς σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Να διασφαλιστεί ότι η στρατηγική της Ε.Ε. για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή θα εξακολουθήσει να υλοποιείται χωρίς να υπάρχουν αποκλεισμοί και θα στοχεύει στο όφελος όλων όσων διαμένουν στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, των εκτοπισμένων ατόμων, των αιτούντων άσυλο και των ανιθαγενών.
- Να διασφαλιστεί ότι η στρατηγική είναι συνεπής με τις πολιτικές που σχετίζονται με τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής και του περιορισμού του κινδύνου καταστροφών. Σε αυτό περιλαμβάνεται η στήριξη του Παγκόσμιου Συμφώνου για τους Πρόσφυγες από την Ε.Ε. και η έκκληση για ενίσχυση του διεθνούς πλαισίου προστασίας, καθώς και τα ζητήματα ανθρώπινης κινητικότητας σε σχέση με την προσαρμογή, την απώλεια και τη ζημία στο πλαίσιο των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τη Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές.
- Να διατηρήσει η Ε.Ε. μια ισχυρή συνεργασία με τους σχετικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένης της Υ.Α., για την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με μέτρα που θα προστατεύσουν τους αναγκαστικά εκτοπισμένους από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών.

III. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Στη βάση της Εκστρατείας #IBelong (Ανήκω) για την Εξάλειψη της Ανιθαγένειας έως το 2024, και της ενδιάμεσης Συνάντησης Υψηλού Επιπέδου για την Ανιθαγένεια που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2019, και υπενθυμίζοντας επίσης τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2015, οι Προεδρίες του Συμβουλίου πρέπει:

Κύριες Συστάσεις:

- Να χαράξουν μια συνολική ευρωπαϊκή στρατηγική και ένα σχέδιο δράσης εντός της Ε.Ε.
- Στο πλαίσιο διεύρυνσης της Ε.Ε., η στρατηγική αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει αυξημένη ευρωπαϊκή στήριξη των συστημάτων ληξιαρχικής καταγραφής και τεκμηρίωσης σε τρίτες χώρες.
- Να αναλάβουν ηγετικό ρόλο θέτοντας το θέμα της ανιθαγένειας στην προσοχή της Ομάδας Εργασίας του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (COHOM), της Ομάδας εργασίας του Συμβουλίου «Συνεργασία για την ανάπτυξη» (CODEV) και της Ομάδας Εργασίας του Συμβουλίου για την Ανθρωπιστική και Επισιτιστική Βοήθεια (COHAFA), ώστε να στηρίζουν τις προσπάθειες για την εξάλειψη της ανιθαγένειας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, Δεκέμβριος 2020